

Rondetafelgesprek Sociaal Minimum Caribisch Nederland

29 januari 2026

Position paper

Op 29 januari organiseert u een rondetafelgesprek met diverse partijen over het "Sociaal Minimum Caribisch Nederland". De VNG zal aan het gesprek deelnemen. De VNG ondersteunt – met financiering van BZK – de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: Caribisch Nederland), en werkt samen met de autonome landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Alle landen en openbare lichamen zijn lid van de VNG.

De verschillen tussen de Caribisch Nederlandse eilanden zijn groot, maar de verschillen met het Europese deel van ons land zijn nog veel groter. De samenhangende maatschappelijke opgaven voor Caribisch Nederland raken bestaanszekerheid, bereikbaarheid, economische weerbaarheid, veiligheid, toegankelijke en betaalbare voorzieningen en voldoende uitvoeringskracht om de nabije overheid te kunnen zijn voor alle inwoners op de eilanden. Toewerken naar een gelijkwaardig voorzieningenniveau vraagt gedeeld eigenaarschap, zekerheid over structurele financiële middelen en

een aanpak die uitgaat van vertrouwen en de lokale context op de drie verschillende eilanden. Als VNG constateren we dat vaak een wettelijke basis ontbreekt, zoals de Europees-Nederlandse Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) of het sociaalezekerheidsstelsel. Een wettelijk kader is noodzakelijk maar zorg voor eenvoudige oplossingen die passen bij de lokale context. Op dit moment worden er lokaal mooie stappen gezet. Echter zien we ook een lappendeken van tijdelijke gelden en regelingen, waarvan een aantal ingebracht zullen worden tijdens het Rondetafelgesprek. Tijdelijk beleid met tijdelijk geld geeft bestaansonzekerheid aan mensen door fluctuaties in de kosten van levensonderhoud. Het thema bestaanszekerheid in relatie tot wonen, economie en gezondheid vraagt juist een stevige aanpak met een brede enveloppe financiële middelen. In co-creatie met de eilanden kunnen de prioriteiten worden bepaald en gehandeld worden in het belang van de inwoners op Saba, Sint Eustatius en Bonaire.

Tijdens het rondetafelgesprek vragen wij aandacht voor:

1. **Bestaanszekerheid vraagt politieke moed en concrete keuzes op de korte en lange termijn;**
2. **Versterk bestaanszekerheid en investeer structureel in toegankelijke en betaalbare basisvoorzieningen;**
3. **Investeer structureel in connectiviteit;**
4. **Eenvoud en uitvoerbaarheid aan de voorkant met versterking van de uitvoeringskracht op de eilanden.**

1. Bestaanszekerheid vraagt politieke moed en concrete keuzes op de korte en lange termijn

Bestaanszekerheid is voor VNG een belangrijke opgave waar we ons al jaren hard voor maken. De openbare lichamen zien dat inwoners niet meer kunnen rondkomen. Tijdens de [Top Bestaanszeker Nederland](#) in december jl. hebben we aan Eerste en Tweede Kamerleden een [Verklaring Bestaanszekerheid](#) overhandigd. Het is de grondwettelijke taak van het rijk om bestaanszekerheid te borgen voor alle inwoners van (Europees én Caribisch) Nederland. Het is van belang dat iedereen – nadrukkelijk ook in Caribisch Nederland – een toereikend en zeker inkomen heeft om van rond te komen. Maar ook dat de basisvoorzieningen toegankelijk én betaalbaar zijn én blijven. Grote maatschappelijke opgaven zoals weerbaarheid en economie vragen iets van inwoners: andere banen, nieuwe vaardigheden, bereidheid om zich aan te passen. Dat lukt alleen als we dit samen oppakken en mensen voorzien in bestaanszekerheid. Concreet betekent dit: een toereikend en zeker inkomen, verlaging van kosten voor levensonderhoud (nutsvoorzieningen, wonen), echte kansen om te werken en van baan te wisselen en vereenvoudiging voor inwoners én professionals in de uitvoering.

2. Versterk bestaanszekerheid en investeer structureel in toegankelijke en betaalbare basisvoorzieningen

In oktober 2023 hebben we gereageerd op het rapport van de [Commissie Sociaal Minimum Caribisch Nederland](#). De VNG heeft de adviezen van de Commissie volledig onderschreven. We hebben de toenmalige kabinetten opgeroepen om werk te maken van de adviezen en alle inwoners van Nederland gelijkwaardig te behandelen. Alle inwoners van Nederland hebben recht op een menswaardig bestaan en het structureel borgen van bestaanszekerheid. Deze oproep tot sterke politieke sturing voor fundamentele besluiten herhalen we hierbij. Want door een sociaal minimum in te voeren op de openbare lichamen werken we gezamenlijk aan een menswaardig bestaan. Het betreft twee samenhangende punten:

- **De basis op orde:** garandeer een bestaansminimum inclusief flex-budget en zorg voor voldoende en voorspelbaar inkomen. Werken moet lonen. De politiek is aan zet om een sociaal minimum vast te stellen voor de eilanden op basis van de scenario's zoals door de commissie Thodé

gegeven, waaraan minimumlonen en uitkeringen worden gerelateerd. Gezien de situatie op de eilanden hebben we ervoor gepleit om maatregelen op het sociaal minimum vóór de zomer van 2024 door te voeren. In 2024 zijn hier de eerste stappen in gezet en daar hebben we als VNG [positief op gereageerd](#).

- **Elke basisvoorziening toegankelijk en betaalbaar:** inwoners moeten kunnen vertrouwen op noodzakelijke voorzieningen. Er moet aan 2 knoppen gedraaid worden: 1) Een hoger sociaal minimum en 2) Het structureel verlagen van de kosten voor levensonderhoud.

De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet, onder meer met de verhoging van het minimumloon, de verbetering van de kinderopvang en de Wijzigingswet SZW-wetten BES 2024, die het socialezekerheidsstelsel en de verlofregelingen moderniseert. Dit wordt opgesomd in de [Kamerbrief](#) van november 2025. Desondanks is er nog veel werk te verzetten. Niet alleen op het gebied van het sociaal minimum en het sociale zekerheidsstelsel maar juist ook op de kosten van het levensonderhoud. In opvolging van het advies van de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland heeft het rijk incidentele en structurele maatregelen getroffen zoals subsidie voor elektra, drinkwater en telecom. Alleen duurzame oplossingen kunnen structurele problemen aanpakken. De relatief hoge kosten van levensonderhoud in Caribisch Nederland staan niet in verhouding tot de relatief lage inkomens. Door diverse factoren staat de betaalbaarheid van de nutsvoorzieningen momenteel flink onder druk.

Daarom hebben wij vier oproepen:

- **Volg de adviezen van de Commissie sociaal minimum volledig op** en houd rekening met de demografische ontwikkelingen. Er is nog een wereld te winnen in het structureel verlagen van de kosten voor levensonderhoud en het periodiek herijken van het sociaal minimum.
- **Voer een twee-sporen-beleid met kortetermijnmaatregelen en werk tegelijkertijd een structurele oplossing uit voor de kosten levensonderhoud.** Op korte termijn staat de betaalbaarheid van drinkwater, elektra en telecom onder druk, waardoor het in de toekomst niet meer mogelijk is om een betaalbaar en stabiel tarief te garanderen. Naast deze *tijdelijke* koopkrachtterugval zien we dat, ondanks meerdere adviesrapporten hierover, er nog onvoldoende *structurele* regelingen zijn om de betaalbaarheid van nutsvoorzieningen (en andere

kosten van levensonderhoud) op de (middel) lange termijn duurzaam te garanderen.

- **Maak werk van een voorspelbaar investeringsprogramma voor duurzame infrastructuur**, vergelijkbaar met gebiedsgerichte programma's in Europees Nederland, inclusief structurele financiële middelen voor vervanging, onderhoud en investeringen. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) benadrukt dit in haar [recente rapport](#).
- **Daar waar koopkrachtmaatregelen worden genomen voor inwoners van Europees Nederland, zullen ook de juiste maatregelen genomen moeten worden voor inwoners in Caribisch Nederland.** Wij vragen uw aandacht voor het advies van de 18e Studiegroep Begrotingsruimte. Zij adviseren een gestructureerd besluitvormingsproces over het inkomensbeleid voor Caribisch Nederland. Dat kan bijdragen aan bestuurlijke rust en tijdige implementatie van maatregelen. In lijn met het 'comply or explain' principe heeft inkomensbeleid in Europees Nederland effect op Caribisch Nederland. Basisafspraken hierover moeten recht doen aan de ernst en omvang van de armoedeproblematiek van de eilanden.

3. Investeer structureel in connectiviteit

We vragen dringend en specifiek aandacht voor de onbetaalbare luchtverbindingen van en naar Saba en Sint Eustatius: een retour naar Sint Maarten kost meer dan \$ 400 voor een traject van slechts twaalf minuten. Dit belemmert mobiliteit van inwoners, maar bedreigt ook economische weerbaarheid en toegang tot essentiële voorzieningen zoals zorg en onderwijs. De onbetaalbaarheid van vervoer heeft ook direct zijn weerslag op de sociaal-economische situatie van inwoners van Saba en Sint Eustatius. De eilanden willen daarom snelle invoering van een wettelijk kader voor een Public Service Obligation (PSO) en bijbehorende structurele financiering (€ 4 tot 7 miljoen per jaar) om prijzen van tickets voor eilandbewoners betaalbaar te houden. Betaalbare vluchten zijn een basisvoorwaarde voor gelijke kansen binnen het Koninkrijk. Ook voor Bonaire geldt dat we aandacht moeten hebben voor betaalbare verbindingen door de lucht en over zee met de omliggende eilanden en landen.

Onze oproep:

- **Zorg voor betaalbare en betrouwbare verbindingen** tussen de eilanden door de lucht en over zee.

4. Eenvoud en uitvoerbaarheid aan de voorkant met versterking van de uitvoeringskracht op de eilanden

Naast de vorige aandachtspunten wijzen wij u op de [Stand van de Uitvoering Gemeenten 2025](#) met als toepasselijke titel 'Naar een betrouwbare overheid'. In het rapport staan zes verbeterpunten die noodzakelijk zijn om de overheid weer betrouwbaar te laten functioneren: duidelijke keuzes, structureel beleid, uitvoerbare regels, stabiele financiering, goede samenwerking en gegevensuitwisseling, en investeren in vakmanschap. Dit zijn ook belangrijke randvoorwaarden voor Caribisch Nederland. Een investering in bestaanszekerheid en daad bij woord voegen zal een grote bijdrage leveren aan het herstel van vertrouwen.

Hoewel de afgelopen jaren belangrijke stappen zijn gezet, is het tempo van verbetering nog onvoldoende om structurele achterstanden in te halen en de kosten voor het levensonderhoud duurzaam te verlagen. Bijzondere uitkeringen en projectmatige middelen blijven belangrijk, maar bieden geen antwoord op structurele problemen en uitdagingen van de toekomst. Wij pleiten daarom voor structurele voorspelbare en uitvoerbare afspraken tussen rijk en de eilanden. Afspraken die perspectief bieden en passen bij de eiland-context. Alleen met structurele en toereikende financiering en voldoende uitvoeringskracht kunnen de eilanden de maatschappelijke opgaven het hoofd bieden en een gelijkwaardige positie binnen het Koninkrijk realiseren.

Voor Caribisch Nederland is het van belang dat er concrete maatregelen komen vanuit gelijkwaardigheid en realisme. Het versterken van bestaanszekerheid draagt bij aan het oplossen van vele andere maatschappelijke vraagstukken zoals gezond leven en kansengelijkheid.

De uitvoeringspraktijk en hoe iets uitwerkt bij inwoners is weerbarstig. Wij willen samen met de eilanden optrekken om concrete adviezen uit te werken en te toetsen op uitvoerbaarheid en de impact op kwetsbare inwoners. Inwoners die gemeenten tegenkomen in de dienstverlening op het terrein van het voorkomen en aanpakken van armoede en schulden, re-integratie naar werk, vraagstukken rondom mentale gezondheid, opvoeden en opgroeien. In de concrete adviezen zijn wij scherp op de effecten voor inwoners, uitvoerbaarheid en de gemeentelijke uitvoering.

Onze oproep:

- Structurele, voorspelbare afspraken voor de lange termijn mét voldoende bijbehorende structurele financiering, op basis van gelijkwaardigheid, en met oog voor de specifieke context. Zorg daarbij ook voor structurele afspraken voor het versterken van bestuurskracht en uitvoeringscapaciteit.
- Proportionele regelgeving: complexe en gedetailleerde Nederlandse regelgeving (ten behoeve van de openbare lichamen) is vaak niet uitvoerbaar voor kleine organisaties. Zorg voor een helder proces rondom de toepassing van 'comply or explain' met duidelijke prioritering en langetermijnvisie.

Tot slot

Bestaanszekerheid gaat in de eerste plaats over mensen. Het gaat ook over een stevige, gelijkwaardige en intensieve samenwerking tussen gemeenten, rijk, uitvoering, beleid en politiek. Interbestuurlijk, gericht op het verbeteren van bestaanszekerheid van mensen, nu en in de toekomst. Leren van het verleden, kijkend naar de toekomst. Wij steken onze hand uit om samen te werken met de eilanden, uw Kamer en een nieuw kabinet.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

januari 2026